

Boža Krakar Vogel: *Didaktika književnosti pri pouku slovenščine*. Ljubljana: Rokus Klett, 2020. 308 str.

Monografija zaslužne profesorice Bože Krakar Vogel se na koherenten, poglobljen in razvejan način ukvarja s specialnodidaktičnimi vprašanji poučevanja književnosti. Delo, ki ga sestavljata dve temeljni poglavji, naslovljeni *Iz teorije* in *Za prakso*, je dragocena nadgradnja avtoričinih dosedanjih znanstveno-raziskovalnih in strokovnih prizadevanj. Smiselna in sistematično tvorjena podpoglavja slovenska in tuja teoretična izhodišča prevajajo v uporabna načela. Mdr. preučuje vprašanja literarnosti, tujosti v literarnih besedilih, zanima jo, kako učenci berejo umetnostna in neumetnostna besedila, kako se učijo, katera literatura se jim zdi manj komunikativna in kako te ovire premostiti, posveča pa se tudi kompleksni profesionalni usposobljenosti učitelja književnosti (njegovemu znanju, sposobnostim, stališčem in vrednotam). Podrobno raziskuje cilje pouka književnosti, ki jih razčlenjuje na funkcionalne in izobraževalne cilje ter na ožje in širše vzgojne cilje. Posebno poglavje posveča čezpredmetnim ciljem pouka književnosti (sem prišteva razvijanje sporazumevalne zmožnosti v maternem jeziku, kulturno zavest in izražanje, širše osebnostne in socialne zmožnosti, digitalno zmožnost ter učenje učenja). Med osrednje metode pouka književnosti prišteva šolsko interpretacijo (celostno in delno), navaja pa tudi t. i. neizkušensjske metode pouka književnosti. Razmišlja o načelih izbiranja in razvrščanja književnih vsebin za različne tipe mladih bralcev in različne vzgojno-izobraževalne programe: izpostavlja recepcijska, literarnozgodovinska in –teoretična načela, opozarja pa tudi na kriterije nacionalne in mednarodne pomembnosti, kurikulumata ter literarne vede. Možnosti zunanje diferenciacije vidi zlasti v recepcijsko-komunikacijskem in sistemsko-komunikacijskem pristopu, pri čemer ji je

nenehno v ospredju bralni razvoj mladega bralca. Metodičnemu sistemu šolske interpretacije posveti obsežnejše poglavje, saj ga razume kot temeljno metodo književnega pouka, zato posamezne faze aplicira na šolske primere obravnave literarnih besedil, literarne teorije in literarne zgodovine, s posebno pozornostjo pa operativizira tudi domača branja. Teoretični del sklepa na analizi izjemno pomembnih in občutljivih področij književnega pouka: področje preverjanja in ocenjevanja znanja (razpravlja o pisnem, ustnem, tradicionalnem in sodobnem preverjanju in ocenjevanju, in to ob literarni predlogi in brez nje) ter področje gradiv pri pouku književnosti (za učence in učitelje).

Drugi del knjige je namenjen praktičnim izpeljavam teoretičnih spoznanj, pri čemer so nedvomno zelo uporabne zlasti priprave na pouk – poda primer celoletne priprave ter več primerov priprav na posamezno učno uro. Naniza tudi nekaj zanimivih in aktualnih didaktičnih modelov – dragoceni so zlasti tisti, ki se posvečajo nekoliko manj priljubljenim vsebinam pouka književnosti, kot so to starejša literarna besedila ter pristopi k poučevanju literarne teorije.

V tretjem delu so zbrane avtoričine najnovejše raziskave, ki v knjižni obliki še niso bile objavljene.

Obsežna monografija Bože Krakar Vogel postavlja trdne temelje za delo v šolski praksi ter stroko izziva k nadaljnjemu raziskovanju. Delo je rezultat avtoričinega vseživljenjskega projekta vzpostaviti ter opolnomočiti specialno didaktiko ter je tako za šolsko prakso kakor za stroko neprecenljiva. Gre za izjemen, monumentalni prispevek literarni vedi in didaktiki književnosti, ki je plod avtoričinega

več kot 45-letnega aktivnega delovanja na področju poučevanja književnosti in ostalih strokovnih in znanstveno-raziskovalnih književnih poljih, povezanimi s slovensko in svetovnimi književnostmi. Nenehno dokazuje široko razgledanost po slovenskem in svetovnih, centralnih in obrobni literarnih sistemih, niza natančne, empatične in senzibilne vpoglede v klasične literarne svetove ter s tenkočutnostjo in občutljivostjo za mlade bralce soustvarja dinamičen šolski utrip. Sistematičnost dela podpirajo izjemno široki sistemski okviri t. i. podpornih ved s področja literarne vede in pedagoških ved, vendar nikakor ne na suhoparen in dolgočasen

način: vedno znova preseneča z aktualnostjo, pronicljivostjo, svežino, kar navdihuje še tako izbirčne ljubitelje leposlovja. Monografija je nedvomno eden temeljnih študijskih virov za vse bodoče učitelje slovenščine, nepogrešljiv priročnik za slehernega že poklicno izoblikovanega slovenista, specialnodidaktičnim raziskovalcem pa predstavlja nedosegljiv zgled.

Alenka Žbogar
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko
alenka.zbogar@ff.uni-lj.si